

Folk, naar de bære sig rigtig ad, ogsaa kunne dyrke Tobak her; men at dyrke med Lab forekommer mig, set fra et almindeligt Standpunkt, ikke at være rigtigt, og allermindst skulle vi opmuntre dertil. Skal der være en hensigtsmæssig og god Dyrkning, maa den stemme med Forholdene, og den maa ikke være Noget, der kunstigt udvikler sig imod den naturlige Udvikling, til Lab for det hele Samfund.

N. Andersen. Jeg kan aldeles tiltræde, hvad der blev udtalt af den sidste ærede Taler, og for saa vidt kan jeg spare mig det Meste af, hvad jeg havde tænkt at sige, da det aldeles falder sammen med, hvad han har sagt; men der er dog Afskilligt i tidligere Taleres Foredrag, som jeg ikke kan undlade at gjøre nogle Bemærkninger ved. Det blev saaledes fremhævet af det ærede Medlem for Aarhus Amts 3die Valgkreds, (N. Jensen), at Tobakdyrkingen her i Landet ikke havde stor Udbredelse, og at den heller ikke vil faae den, da det væsentlig kun vil blive Huslodder, der blive dyrkede med Tobak. Jeg tror ikke, at det for Diebliffet forholder sig saaledes, som han mener, og endnu mindre tror jeg, at det vil blive Tilfældet i Fremtiden, dersom der ikke træffes Foranstaltninger derimod. Først den sidste Forhøielse af Tobakstolten var Tobakdyrkingen meget ubetydelig her. Først da man forhøiede Tobakstolten for nogle Aar siden, begyndte den at finde nogen Udbredelse og dyrkes ikke alene paa Husmandslodder, men ogsaa paa Gaardmandslodder. Forhøiede man nu Tobakstolten fra 7 til 12 Sk., er det min Overbevisning, at den vil gribe mere og mere om sig, og det vilde jeg anføre for at være i høieste Grad uheldigt, thi, som det saa klart er blevet paavist af det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Fredderiffen), er det urigtigt at dyrke en Plante, som i og for sig for Samfundet i det Hele ikke har nogen Værdi, naar den ikke kan koste mere end Tolden, hvad det ærede Medlem for Bornholm (Kosod) paastod, men som forøvrigt ikke er rigtigt, thi Tobaken har i de sidste Aar været solgt for 9—11 Skilling pr. Pd., og Tolden har kun været 7 Skilling. Tobaken har altsaa været noget mere værd end Tolden, men det er dog saa lidt mere, at det paa ingen Maade kan være rigtigt at fremelske Tobakdyrkingen. Naar det ærede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgkreds (Mørk) fremhæver Exempler paa, at Tobak har været solgt endog under Tolden, saa kan dette have 2 Grunde. For det Første kan det være, fordi det har været et forærvet Parti Tobak, som har været solgt, og den anden Grund kan være den, at Tolden ikke alene kommer Producenten til Gode, men ogsaa i en meget betydelig Grad Fabrikanten, ja, dette i saa høj Grad, at, da jeg ifjor fremhævede Nødvendigheden af at gjøre det Skridt, som nu er gjort,

nemlig at fremkomme med et Forslag til at lægge Told paa indenlandsk Tobak, skrev en Tobaksfabrikant i en af Provindserne til min daværende Sidesmand (S. C. D. Müller), at det vilde være Fabrikanterne og ikke Producenterne, der kom til at betale Statten. Det viser jo, at det ikke er Producenterne, men Fabrikanterne, der have taget en væsentlig Profit af Tolden, der saaledes ikke udelukkende er kommen Producenterne til Gode; med den Beregning, som det ærede Medlem fra Bornholm opstillede, og hvorved han paaviste, at den Afgift, der tænkes paalagt, vil opløse hele Udbyttet, har han i Virkeligheden aldeles tilintetgjort alle de skønne Betragtninger, som han byggede derpaa, at Tobakdyrkingen blev fremhjulpen. Alt, hvad han fremhævede om den Fortjeneste, som Smaasolk skulde have, og de Goder, der skulde komme ud af, at de vare beskæftigede med dette Arbejde og saaledes bleve fri for at komme under Fattigvesenet, siger ikke Andet, end at Staten læder disse Enkelte eller de Kommuner, hvori de bo, tilflyde en saadan Fordel. Man kunde akkurat ligesaa godt betale dem de Penge, hvortil Tolden beløber sig, for at gaa ledige og lade være at dyrke Tobak. Det vilde fra Statens Side komme ud paa det Samme. Man giver dem disse Penge for Ingenting, og det er ganske naturligt, at det er et Gode for dem; men det er ikke noget Gode for Staten i det Hele. Naturligvis kan det, som han fremhævede, være et Gode for Kommunerne; men det er kun paa Statens Bekostning, at de have dette Gode. Hvad der blev fremhævet af det ærede Medlem for Bornholms Amts 1ste Valgkreds om, at Tobakdyrkingen ikke skulde have nogen skadelig Indflydelse paa den øvrige Agerdyrkning, kan umulig holde Stik. (Kosod: Det er dog et Spørgsmaal!). Det kan umulig holde Stik, siger jeg. Man dyrker ganske vist Tobak i Brakmarken, og det kan ogsaa være muligt, at der i enkelte Tilfælde ikke kan spores nogen videre Afgang i den øvrige Agerøde; men vist er det, at man ikke kan faae Brakjorden behandlet saa godt, som naar man ikke dyrker Tobak. Man kan ganske vist skjønne den noget i Foraaret, inden Tobaken er lagt, men efterat det er færdigt, kan man ikke mere bundarbejde Jorden, men kun halve i den i Overfladen. Den bliver meget fast hen i Efteraaret, og Tobaken kan ikke tages bort, først lige naar Vinterfæden skal lægges i Jorden, der er betydelig fastere, end Jord er, naar den har været underkastet en ordentlig Behandling som Brakjord. Det er nok muligt, at Sveden, som sædvanlig er den Sæpat, der saaes efter Tobak, kan lyffes ret godt; men alligevel er der ingen Tvivl om, at Tobakdyrkingen skader Jordens Behandling, ikke at tale om, at Tobaken netop er en Plante, som tærer betydelig paa de Stoffer, som Sæden i Almindelighed og ogsaa Sveden behøver. Jeg føler mig fuldkommen overbevist om, at der ikke vil gaa lang Tid hen, inden man vil spore de skadelige Følger af Tobakdyrkingen, og